

04070, м. Київ, вул. Борисоглібська, буд. 3, 5-й поверх,
тел: +38 (044) 392-73-71
email: info@unba.org.ua, веб-сайт: www.unba.org.ua

5th floor, 3 Borysoglibska st., Kyiv, 04070, Ukraine
phone: +38 (044) 392-73-71
email: info@unba.org.ua, web-site: www.unba.org.ua

**Зауваження та пропозиції Національної асоціації адвокатів України
до проекту Закону «Про внесення змін до Кримінального процесуального
кодексу України щодо правового регулювання письмового провадження
та вчинення окремих процесуальних дій»
(реєстр. № 13178 від 16.04.2025)**

Розглянувши законопроект № 13178, вважаємо за необхідне висловити позицію щодо його концептуальних положень. Підтримуючи загальну ідею законодавчого врегулювання інституту письмового провадження як такого, що може сприяти підвищенню ефективності та оперативності здійснення кримінального судочинства, вважаємо доцільним запропонувати низку доповнень та уточнень з огляду на практичні потреби правозастосування, а також з урахуванням засад функціонування кримінального процесу.

I. Щодо внесення змін до ч. 1 ст. 3 КПК України

Запропоноване в законопроекті № 13178 формулювання терміна «письмове провадження» викликає низку принципових застережень з огляду на дотримання основоположних засад кримінального процесу, зокрема диспозитивності.

Визначення «письмового провадження», запропоноване в проекті Закону, позбавлене вказівки на необхідність згоди учасників такого провадження, що прямо суперечить диспозитивному характеру кримінального процесу, у межах якого сторони кримінального провадження повинні мати право самостійно та вільно вирішувати, чи бажають вони брати участь у судовому засіданні безпосередньо, чи надають згоду на його проведення без їх участі, на підставі письмових матеріалів.

Таким чином, пропонуємо викласти зміни до ч. 1 ст. 3 КПК України у такому вигляді:

Редакція положення (норми) запропонованого законопроектом № 13178	Редакція положення (норми) запропонованого НААУ
Стаття 3. Визначення основних термінів Кодексу 1. Терміни, що їх вжито в цьому Кодексі, якщо немає окремих вказівок, мають таке значення: ... 24-1) письмове провадження – розгляд і вирішення апеляційного або касаційного	Стаття 3. Визначення основних термінів Кодексу 1. Терміни, що їх вжито в цьому Кодексі, якщо немає окремих вказівок, мають таке значення: ... 24-1) письмове провадження – розгляд і вирішення апеляційного або касаційного

провадження або окремого процесуального питання в суді першої, апеляційної або касаційної інстанції без участі учасників кримінального провадження та проведення судового засідання на підставі матеріалів кримінального провадження у випадках, встановлених цим Кодексом;	провадження або окремого процесуального питання в суді першої, апеляційної або касаційної інстанції без участі учасників кримінального провадження та проведення судового засідання на підставі матеріалів кримінального провадження <u>за їх згодою, у випадках, передбачених цим Кодексом;</u>
---	--

II. Щодо внесення змін до ст. 34 КПК України

Запровадження виключно письмового провадження для вирішення питань про направлення кримінального провадження між судами різних рівнів і юрисдикцій, у тому числі між апеляційними судами, а також з Вищого антикорупційного суду, несе в собі низку ризиків, що можуть мати негативний вплив на забезпечення справедливості судового розгляду. Визначення підсудності (як і підслідності в досудовому розслідуванні) є ключовим процесуальним інструментом, який може суттєво вплинути надалі на перебіг кримінального провадження, права сторін і результати розгляду справи по суті.

Питання направлення кримінального провадження часто виникає в умовах конфлікту позицій між сторонами, потребує врахування додаткових обставин, які не завжди можуть бути належно оцінені на підставі лише письмових документів.

Проведення розгляду виключно в письмовому провадженні унеможлиблює або суттєво обмежує реалізацію принципів змагальності та диспозитивності, а також позбавляє учасників процесу можливості оперативно реагувати на аргументи опонентів, надавати додаткові пояснення чи уточнення в усній формі, що зі свого боку суперечить принципу верховенства права, передбаченому Конституцією України, та може призвести до нерівності процесуальних можливостей.

З метою збереження балансу між оперативністю розгляду та дотриманням принципів справедливого судового розгляду вважаємо за доцільне передбачити можливість проведення розгляду питання направлення кримінального провадження з одного суду до іншого як у письмовому, так і в усному провадженні — залежно від наявності заперечень та волевиявлення учасників провадження.

Таким чином, пропонуємо викласти зміни до ст. 34 КПК України у такому вигляді:

Редакція положення (норми) запропонованого законопроектом № 13178	Редакція положення (норми) запропонованого НААУ
Стаття 34. Направлення кримінального провадження з одного суду до іншого ... 2. Питання про направлення кримінального провадження з одного суду до іншого в межах юрисдикції одного суду апеляційної інстанції вирішується колегією суддів відповідного суду апеляційної інстанції в письмовому провадженні за поданням місцевого суду або за клопотанням сторін чи потерпілого не пізніше	Стаття 34. Направлення кримінального провадження з одного суду до іншого ... 2. Питання про направлення кримінального провадження з одного суду до іншого в межах юрисдикції одного суду апеляційної інстанції вирішується <u>у відкритому судовому засіданні за участі сторін кримінального провадження</u> колегією суддів відповідного суду апеляційної інстанції за поданням місцевого суду або за

п'яти днів з дня внесення такого подання чи клопотання, про що постановляється вмотивована ухвала.

3. Питання про направлення кримінального провадження з одного суду до іншого в межах юрисдикції різних апеляційних судів, а також про направлення провадження з одного суду апеляційної інстанції до іншого вирішується колегією суддів Касаційного кримінального суду Верховного Суду **в письмовому провадженні** за поданням суду апеляційної інстанції або за клопотанням сторін чи потерпілого не пізніше п'яти днів з дня внесення такого подання чи клопотання, про що постановляється вмотивована ухвала.

Питання про направлення кримінального провадження з Вищого антикорупційного суду до іншого суду вирішується колегією у складі п'яти суддів Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду **в письмовому провадженні** за поданням складу суду, визначеного для розгляду кримінального провадження, або за клопотанням сторін не пізніше п'яти днів з дня внесення такого подання чи клопотання, про що постановляється вмотивована ухвала.

клопотанням сторін чи потерпілого не пізніше п'яти днів з дня внесення такого подання чи клопотання, про що постановляється вмотивована ухвала.

Питання про направлення кримінального провадження з одного суду до іншого в межах юрисдикції одного суду апеляційної інстанції може розглядатися в письмовому провадженні, якщо всі учасники судового провадження не заперечують проти такого порядку розгляду та подали клопотання про здійснення провадження за їх відсутності.

3. Питання про направлення кримінального провадження з одного суду до іншого в межах юрисдикції різних апеляційних судів, а також про направлення провадження з одного суду апеляційної інстанції до іншого вирішується **у відкритому судовому засіданні за участі сторін кримінального провадження** колегією суддів Касаційного кримінального суду Верховного Суду за поданням суду апеляційної інстанції або за клопотанням сторін чи потерпілого не пізніше п'яти днів з дня внесення такого подання чи клопотання, про що постановляється вмотивована ухвала.

Питання про направлення кримінального провадження з одного суду до іншого в межах юрисдикції різних апеляційних судів, а також про направлення провадження з одного суду апеляційної інстанції до іншого може розглядатися в письмовому провадженні, якщо всі учасники судового провадження не заперечують проти такого порядку розгляду та подали клопотання про здійснення провадження за їх відсутності.

Питання про направлення кримінального провадження з Вищого антикорупційного суду до іншого суду вирішується **у відкритому судовому засіданні за участі сторін кримінального провадження** колегією у складі п'яти суддів Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду за поданням складу суду, визначеного для розгляду кримінального провадження, або за клопотанням сторін не пізніше п'яти днів з дня внесення такого подання чи клопотання, про що постановляється вмотивована ухвала.

Питання про направлення кримінального провадження з Вищого антикорупційного суду до іншого суду може розглядатися в письмовому провадженні, якщо всі учасники судового провадження не заперечують проти такого порядку розгляду та подали

4. Про дату розгляду подання чи клопотання про направлення кримінального провадження з одного суду до іншого повідомляються учасники судового провадження, які мають право до дати розгляду подати суду свої письмові пояснення чи заперечення. Суд, який вирішує питання про направлення кримінального провадження з одного суду до іншого, може витребувати в суді, у якому знаходяться матеріали кримінального провадження, інформацію, необхідну для вирішення питання по суті. Копія ухвали за результатами розгляду відповідного подання чи клопотання, не пізніше наступного дня після її постановлення направляється учасникам кримінального провадження в порядку, визначеному цим Кодексом. ...	<u>клопотання про здійснення провадження за їх відсутності.</u> 4. Про <u>час та місце</u> розгляду подання чи клопотання про направлення кримінального провадження з одного суду до іншого повідомляються учасники судового провадження. <u>У разі подання учасниками судового провадження клопотання про здійснення провадження за їх відсутності, питання вирішується в порядку письмового провадження.</u> Суд, який вирішує питання про направлення кримінального провадження з одного суду до іншого, може витребувати в суді, у якому знаходяться матеріали кримінального провадження, інформацію, необхідну для вирішення питання по суті. Копія ухвали за результатами розгляду відповідного подання чи клопотання, не пізніше наступного дня після її постановлення направляється учасникам кримінального провадження в порядку, визначеному цим Кодексом. ...
--	---

III. Щодо внесення змін до ч. 3 ст. 396 та ч. 3 ст. 427 КПК України

Запропоновані законопроектом № 13178 зміни, згідно з якими особа повинна спеціально зазначати в апеляційній або касаційній скарзі своє бажання брати участь у відповідному судовому розгляді, на думку НААУ, є потенційно небезпечними з точки зору забезпечення права на справедливий суд.

По-перше, у кримінальному провадженні участь сторін у судовому засіданні є основоположним процесуальним правом, яке впливає з права на захист і засади змагальності. Вимагати від особи спеціального волевиявлення для реалізації цього права означає перетворити право на привілей.

По-друге, передбачені законопроектом № 13178 зміни створюють ризик ситуацій, коли особа, не обізнана з такою формальною вимогою або не маючи належного юридичного супроводу, буде фактично позбавлена можливості участі в апеляційному чи касаційному провадженні, що призведе до грубого порушення її процесуальних прав.

Таким чином, вважаємо, що ч. 3 ст. 396 та ч. 3 ст. 427 КПК України у редакції, запропонованій законопроектом № 13178, є неприйнятними та такими, що не відповідають стандартам справедливого судочинства. Водночас чинна редакція зазначених положень, яка дозволяє особі за власним бажанням заявити про небажання брати участь у розгляді, повністю узгоджується з принципами диспозитивності, змагальності та гарантує належний рівень захисту прав сторін кримінального провадження.